

LILLESTRØM KOMMUNE

TEMAPLAN FOR GRØNNSTRUKTUR

METODEBESKRIVELSE DEKNINGSANALYSE

ADRESSE COWI AS
Karvesvingen 2
Postboks 6412 Etterstad
0605 Oslo
TLF +47 02694
WWW cowi.no

INNHOOLD

1	Innledning	2
2	Dekningsanalyse grøntområder	2
2.1	Bakgrunn og hensikt	2
2.2	Metode	2
2.3	Resultater	5
3	Dekningsanalyse lekeplasser	6
3.1	Bakgrunn og hensikt	6
3.2	Metode	6
3.3	Resultater	8
4	Usikkerheter og begrensninger	9

OPPDRAGSNR.

DOKUMENTNR.

A257973

VERSJON

UTGIVELSESDATO

BESKRIVELSE

UTARBEIDET

KONTROLLERT

GODKJENT

1

24.11.2023

Metode dekningsanalyse

CRSH

KRKG

ELAR

1 Innledning

I forbindelse med temaplan for grønnstruktur er det utført analyser av dekingen av grøntområder og leke- og uteaktivitetsarealer i Lillestrøm kommune. Dette notatet beskriver hvilket grunnlag analysene er basert på, hvordan de er gjennomført og eventuelle feilkilder/mangler.

2 Dekningsanalyse grøntområder

2.1 Bakgrunn og hensikt

Allment tilgjengelige grøntområder som friområder, parker o.l. er viktige for befolkningens rekreasjon i det daglige. Grøntområder er et viktig element i boligområder, og for mindre mobile innbyggere, som barn og funksjonsreduserte, er nærhet til bolig en kritisk faktor for å kunne bruke grøntområdene. Formålet med dekningsanalysen er å få oversikt over hvilke deler av byggesonen som har tilfredsstillende deking av grøntområder, og hvilke deler som ikke har det.

Dekningsanalysen utgjør et viktig grunnlag for å vurdere hvor det er nødvendig med suppleringer av grøntområder i byggesonen.

2.2 Metode

Dekningsanalysen viser områder som har tilgang/ikke tilgang til grøntområder innen en gitt avstand. Analysen gjør dette ved å ta utgangspunkt i gate- og veinettet, samt stier, traktorveier mm. Det tas dermed hensyn til større barrierer som jernbane, elver, motorveier o.l. Deretter dannes en avgrensning som viser områder med tilgang til grøntområder innen gitte avstander. Avstanden måles fra grøntområdenes yttergrenser siden grøntområdene er svært ulike i størrelse og utstrekning.

Bildet over (hentet fra Grøntplan Oslo, 2009). Dekningsanalysen vises som en flate (blåskravert område) basert på avstand etter gate-/veinett (rødt) ut ifra grøntarealenes avgrensning (grønt/stiplet svart).

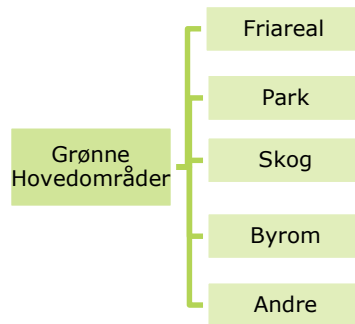
2.2.1 Datagrunnlag

Områder som ligger til grunn for analysen er grønne hovedområder (GO) i Lillestrøm kommunes grønnstrukturkartlegging. Dette er allment tilgjengelige grønne områder som er eid og driftet av kommunen. Flesteparten av de grønne hovedområdene er regulert og/eller avsatt til et grønt

arealbruksformål i kommuneplanens arealdel (se omtale under), men noen av områdene er også regulert/avsatt til andre arealformål som offentlig bebyggelse, offentlig eller privat tjenesteyting, LNF-område o.l.

Datalaget grønne hovedområder består av områdetypene «friareal», «park», «skog», «byrom» og «andre». Fra områdetypene «byrom» og «andre» er det kun tatt med områder som er vurdert å ha betydning som grønnstruktur.

Datagrunnlaget dekningsanalysen tar utgangspunkt i. Flater (datalag) som er kartlagt av Lillestrøm kommune. Kartleggingen er gjort for hele Lillestrøm kommune og dekningsanalysen gjennomføres for samme område.

De grønne hovedområdene i kommunens kartlegging gir ikke et fullstendig bilde av kommunens «grøntområde-reserve». Utover de kartlagte grønne områdene er det regulert og avsatt arealer til grønne arealbruksformål i kommuneplanens arealdel som ikke er i kommunalt eie/drift, heretter omtalt som «planmessig sikret grøntområde». De planmessig sikrede grøntområdene kan ha ulik status med hensyn til opparbeiding. En stor del av de planmessig sikrede grøntområdene er opparbeidet som grøntområder i dag. Flere av dem kan også være arealer som er regulert og/eller avsatt til et grønt arealbruksformål i kommuneplan, men som per i dag ikke er opparbeidet.

Oversikt over grønne arealbruksformål som inngår i «planmessig sikret grøntområde»:

Grønnstruktur avsatt i kommuneplanen	Grønnstruktur (3000/3001), naturområde (3020), turdrag (3030), friområde (3040), park (3050), overvannstiltak (3100), kombinerte grønnstrukturformål (3800).
Regulert grønnstruktur	Tilsvarende formål som over. I tillegg turvei (3031), friområde – badeplass/-område (3041), park - vegetasjonsskjerm (3060), park - vannspeil (3061), overvannstiltak – infiltrasjon/fordrøyning/avledning (3110). Regulerte grønne arealbruksformål iht. eldre pbl: Offentlig friområde, park, turvei, skiløype, anlegg for lek, anlegg for idrett og sport, leirplass, annet friområde, friområde i sjø og vassdrag, spesialområde – friluftsområde, spesialområde – naturvernområde,

	spesialområde - landskapsvernområde og spesialområde – bevaring (friområde).
--	--

I tillegg til de planmessig sikrede grøntområdene kan LNF-områder som er regulert og/eller avsatt i kommuneplanen (skogsarealer, ikke jordbruksarealer o.l.) potensielt kunne tilby det samme rekreasjons- og friluftslivstilbudet.

Både de planmessig sikrede grøntområdene og LNF-områdene vil derfor være en del av helhetsvurderingen av deknning innenfor de ulike områdene. Der dekningsanalysen viser at et område ikke har tilgang til et grønt hovedområde innenfor en gitt avstand tas både planmessig sikrede grøntområder og LNF-områder i betraktning for å finne hvilke områder som har et «reelt» behov for nye grøntområder eller behov for erverv.

Private grøntområder i borettslagsområder, sameier, felles utearealer for institusjoner o.l. er ikke medtatt i analysen, hvis ikke de driftes kommunalt. Disse arealene utgjør et viktig supplement til den allment tilgjengelige grønnstrukturen.

2.2.2 Størrelse- og avstandskriterier

I analysen er det tatt utgangspunkt i at alle bør ha tilgang til forskjellige typer grøntområder innenfor gitte avstander. Grøntområdene er derfor kategorisert etter tre størrelsesintervaller. De ulike størrelsene er langt på vei en god representasjon av områdenes innhold og funksjon, selv om det ligger begrensninger i metoden. Grøntområder på mindre enn 2 dekar er ikke med i analysen. Nedre størrelse på 2 dekar representerer det som anses som en nødvendig minimumsstørrelse for at et areal skal kunne inneha funksjoner og/eller kvaliteter som er attraktive for allmennheten.

- Den minste størrelseskategorien på 2 – 10 dekar er små grøntområder som har begrenset innhold og funksjoner, men som ofte har ofte en viktig rolle for det lokale tilbudet av grøntområder. Det er lagt til grunn at områder ned til 2 dekar kan brukes til småbarnslek, hvile og i noen grad arealkrevende aktiviteter.
- Den midterste størrelseskategorien representerer mellomstore grøntområder med et areal på 10 - 50 dekar som kan inneholde flere ulike funksjoner og aktiviteter, og som kan gi et tilbud til et større nabolag. I nasjonal eller internasjonal standard er ikke et areal på 50 dekar å anse som en stor park.
- Store grøntområder med en størrelse på over 50 dekar kan i de fleste tilfeller i tillegg by på mulighet for naturopplevelser og turgåing. Arealstørrelsen gir rom for fleksibel bruk og mangfoldige aktiviteter som kan gi et tilbud til en større del av befolkningen som bydel eller hele byen.

Til hver størrelseskategori er det tilknyttet kriterier for hva som er akseptabel avstand mellom bolig og grøntområde, se tabell under. Terskelverdiene for avstand er satt med bakgrunn i et ønske om at også grupper med lav mobilitet skal ha tilgang til grøntområder, men samtidig at befolkningens aksept for avstand øker i takt med størrelsen på grøntområdene. Forskning og nasjonale veiledere bekrefter at mennesker vanligvis ikke går lenger enn 200-250 meter for daglig bruk av parker og friområder. 200 meter er derfor satt som maksimumsavstand for de små grøntområdene.

Størrelsesinndelingen og avstandene som er lagt til grunn i analysen vises i tabellen nedenfor.

Kategorisering	Størrelse	Maksimum gangavstand
Små grøntarealer	2-10 mål/dekar	250 m
Mellomstore grøntarealer	10-50 mål/dekar	500 m
Store grøntarealer	over 50 mål/dekar	1000 m

Det ligger en hierarkisk tankegang til grunn for analysen. Det forutsettes at store grøntområder kan benyttes til samme aktiviteter som mindre grøntområder. Imidlertid er spekteret av tilbud i små grøntområder begrenset. Et grøntområde på over 50 dekar vil representere tilbud innenfor alle tre kategorier for innbyggere innenfor 200 meters gangavstand. Innenfor 500 meters gangavstand vil den representere tilbud innenfor to kategorier, og innenfor 1000 meter kun én. Et grøntområde på mellom 2 og 10 dekar vil kun representere et tilbud for én kategori, og kun innenfor 200 meter.

Smale grøntområder med bredde under 20 meter er i tillegg ekskludert i dekningsanalysen. Dette er vegetasjonsbelter, alléer o.l., som ikke fungerer som rekreasjonsarealer knyttet til friluftsliv, rekreasjon eller lek.

2.3 Resultater

Se egne kartvedlegg.

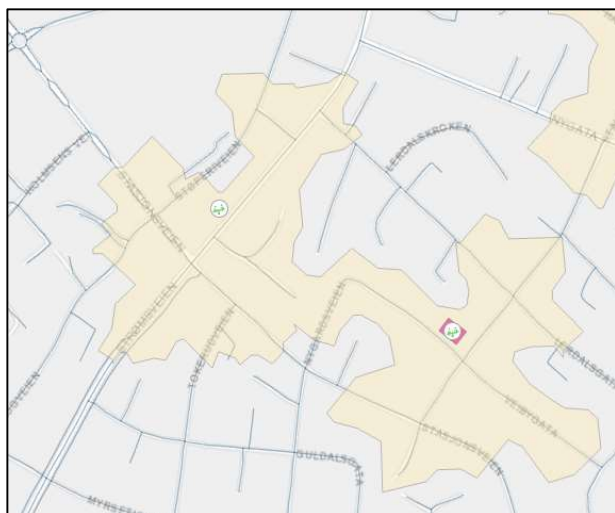
3 Dekningsanalyse lekeplasser

3.1 Bakgrunn og hensikt

Kommunen er ansvarlig for å sikre et attraktivt og tilgjengelig leke- og uteaktivitetstilbud for ulike bruker- og aldersgrupper i hele kommunen. Formålet med dekningsanalysen er å få oversikt over hvilke deler av byggesonen som har tilgang/ikke tilgang til offentlige lekeplasser og uteaktiviteter innenfor akseptabel gangavstand.

3.2 Metode

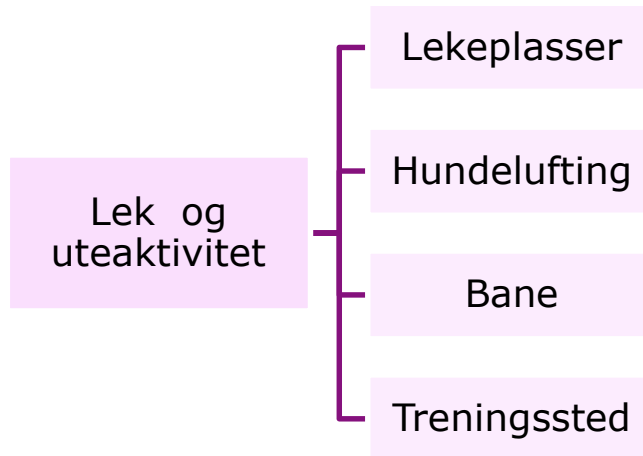
Dekningsanalysen fremstiller arealer som har tilgang/ikke tilgang til offentlige leke- og uteaktivitetsarealer innen en gitt avstand. Analysen gjør dette ved å ta utgangspunkt i gate- og veinettet, samt stier, traktorveier mm. Deretter dannes en avgrensning som viser områder med tilgang til lekeplasser innen en gitt avstand (200 meter). Avstanden måles fra lekeplassenes midtpunkt grunnet deres begrensede utstrekning.

Bildet over (utsnitt fra pågående arbeid) - Dekningsanalysen vises som en flate (oransje) basert på avstand etter gatenettverket (blått) ut ifra lekeplassenes midtpunkt (rosa/grønt punkt).

3.2.1 Datagrunnlag

Områder som ligger til grunn for analysen er datasettet lek og uteaktivitet i Lillestrøm kommunes grønnstrukturkartlegging. Dette er allment tilgjengelige leke- og uteaktivitetsarealer som i all hovedsak er eid og driftet av kommunen.

Datasettet lek og uteaktivitet inneholder følgende områdetyper:

- Lekeplasser: Tilrettelagte og opparbeidete lekeplasser som er i kommunalt eie og drift¹.
- Hundelufting: Områder avsatt og inngjerdet tiltenkt hunder/hundeeiere. En av disse er private, resten offentlige.
- Bane: Ballbaner av ulike typer.
- Treningssted: Offentlige arealer tilrettelagt for fysisk fostring. Tufteparker er typisk på slike arealer.

Noen av leke- og uteaktivitetsarealene som inngår i datasettet er en del av et større skole-, barnehage- eller idrettsanlegg. Datasettet gir imidlertid ikke et fullstendig bilde av tilbudet av lek og uteaktiviteter i kommunen. I tillegg gir alle skole-, barnehage- og idrettsanleggene i kommunen ulike tilbud av lek og uteaktiviteter.

Skole - skolens eiendom inkl. bygg

Barnehager - barnehagens eiendom inkl. bygg

Idrettsanlegg av ulik form

Dette datasettet er ikke medtatt i dekningsanalysen fordi det inneholder større områder med bygg, parkeringsplasser etc., i tillegg til at det er arealer som kun er allment tilgjengelig i helgene og utenfor åpningstid i hverdage. Datasettet vises i tilknytning til resultatet av dekningsanalysen så vurdering av dekning kan gjøres med disse i mente.

I tillegg til det overnevnte eksisterer det et større tilbud av privateide tilrettelagte lekeplasser i borettslagsområder og sameier. Dette er områder som supplerer lek og uteaktiviteter som er i

¹ Lekeplassene er i all hovedsak offentlige, med unntak av noen få private.

kommunalt eie og drift, og i den grad disse inngår i tilgjengelige data (FKB/reguleringsdata) tas de med i betraktning ved vurdering av dekingen i ulike områder.

3.2.2 Kategorisering og avstander for lek og uteaktiviteter

Kategorier	Data	Avstand
Lekeplasser mm.	Lekeplasser, Hundelufting, Bane, Treningssted	200 m

Avstand er satt til 200 m med utgangspunkt i anbefalt avstand til nærpark/grendelekeplass i Miljødirektoratets veileder *Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder* (2014). Dette er en avstand som er fornuftig fordi tilbudet er særlig aktuelt for barn og unge med lavere mobilitet enn en gjennomsnittlig voksen person.

3.3 Resultater

Se egne kartvedlegg.

4 Usikkerheter og begrensninger

Dekningsanalysen er en kvantitativ GIS-analyse basert på et gitt datagrunnlag og det er derfor knyttet noen usikkerheter og begrensninger til analysen:

- Datagrunnlaget grønne hovedområder (GO) omfatter en begrenset del av den eksisterende grønnstrukturen i kommunen (jf. omtale i kapittel 2.2.1). Mangelområdene vil derfor i realiteten være mindre enn det som vises på kartene. Ved vurdering av behov for nye grøntområder er det derfor gjort en skjønnsmessig vurdering basert på øvrig allment tilgjengelig grønnstruktur i form av planmessig sikrede grøntområder og LNF-områder (skog).
- Datagrunnlaget lek og uteaktiviteter (GO) omfatter en begrenset del av de eksisterende lek- og uteaktivitetsarealene i kommunen (jf. omtale i kapittel 3.2.1). Dekningsområdene vil derfor i realiteten være større enn det som vises på kartene. Ved vurdering av behov for nye lek- og uteaktivitetsarealer er det derfor også tatt i betraktning leke- og uteaktivitetsarealer innenfor eksisterende skole-, barnehage- og idrettsanlegg, samt private/felleseide lekeplasser i den grad disse inngår i tilgjengelige data (FKB/reguleringsdata). Datagrunnlaget over private/felleseide lekeplasser er noe mangelfullt.
- Et mangelområde - et område som ikke har tilgang til et grøntområde innenfor gitte avstander - er ikke nødvendigvis et område med behov. Analyseresultatene tar ikke hensyn til nåværende eller fremtidig bruk av mangelområdene. Noen mangelområder ligger for eksempel i eksisterende jordbruksområder eller nærings- og logistikkområder hvor byutvikling som innebærer annen bruk, er vurdert som lite sannsynlig. Dette er tatt i betraktning ved vurdering av behov for nye grøntområder og lek-/uteaktivitetsarealer.
- Det kan være snarveier, stier o.l. som ikke er med i gate-/veinettverket og analysen vil derfor kunne vise dårligere enn det som faktisk er tilfelle.
- Analysen tar ikke hensyn til høydeforskjeller i gate- og veinettet.
- I dekningsanalysen for grøntområdene er det gjort en enkel kategorisering som kun er inndelt etter størrelse. Grøntområdenes detaljerte innhold og kvaliteter blir ikke representert i selve analysen.